

graficus

informeert en inspireert - www.graficus.nl - maart 2015

KANSEN IN PRINTED ELECTRONICS

Grootschalig elektronica drukken mogelijk

WEB-TO-PRINT VEEL INTERNATIONALER

Duitse drukkers maken grote slagen

'IK ZAG EEN DIKKE ROOKPLUIM'

Overleven na een brand

Offset verliest terrein

Transactiewereld schuift op

Horizon

Hunkeler
dip

SCHNEIDER
SENATOR

SHINOHARA
1919

Dürselen

UCHIDA

BUSCH

KOMFI

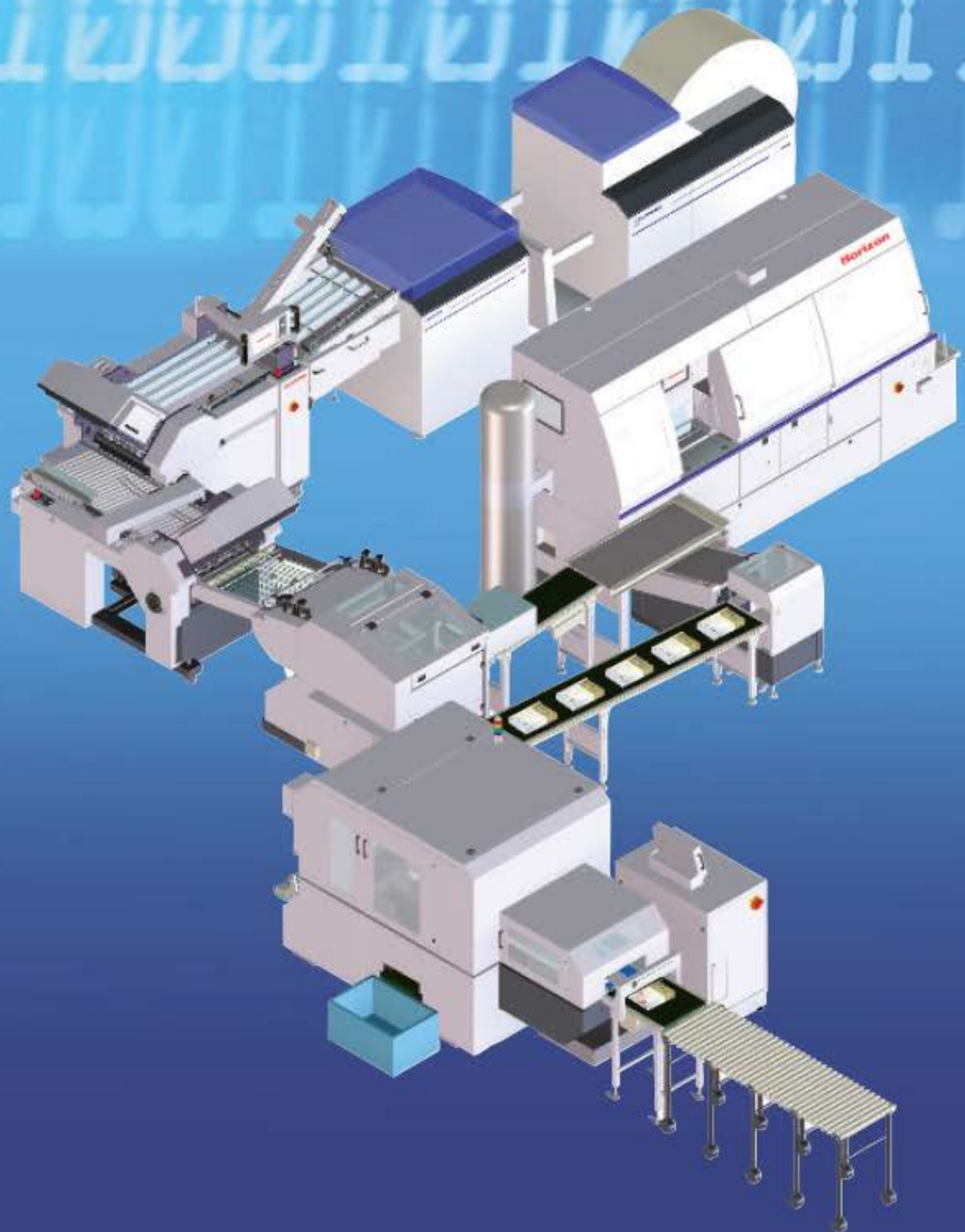
PERGAMON

beck packautomaten
Packaging your success

SCRFK

Another SMART solution!

- ! Afrollen
- ! Vouwen
- ! Vergaren
- ! Binden
- ! Schoonsnijden
- ! Dik of dun, groot en klein
1000 variable boeken per uur
- ! Digitaal en offset gedrukt materiaal
kunnen door elkaar verwerkt worden
- ! Eén van de ideale Horizon/Hunkeler
combinaties

Profitable Finishing!!

Hunkeler Innovationdays 2015

Transactiewereld benadert offsetdomein

Tijdens de door Hunkeler georganiseerde Innovationdays bleek er een verschuiving gaande in de transactiewereld. Aan de ene kant kiezen banken en verzekeraars toenemend voor digitaal communiceren, waardoor transactie- en dm-productiebedrijven in de knel komen. Maar als die hun knowhow over het omgaan met databestanden combineren met de prestaties van de nieuwste generatie rotatieprinters, die een vaak offsetwaardig eindresultaat leveren, worden ze ineens concurrenten voor de offsetmarkt.

Wat ruim twintig jaar terug begon als een open huis in Hunkeler's vestigingsplaats Wikon groeide uit tot een inmiddels flinke twejaarlijkse internationale vakbeurs in Luzern. Dit 'open huis XXL', met zo'n tachtig exposanten, mag gerust een geniale zet

genoemd worden. Dit jaar kwamen er zo'n zesduizend beslissers op af. Hunkeler produceerde tot voor een aantal jaren met name af- en oprosystemen voor rotatieprinters in de transactie- en dm-wereld. Ondertussen zijn daar coating-, vouw- en laserperforatiesys-

temen en software aan toegevoegd. Tijdens het evenement in de Messe Luzern toonde de Zwitserse machinebouwer zijn eigen apparatuur in combinatie met de veelal gloednieuwe apparaten van de grote printerjongens als Canon, Kodak, Ricoh, Screen en Xerox. Ook

Geïndividualiseerd laserperforeren; van kromme lijnen tot getallen en handtekeningen.

Verkoopleider Erich Hodel van Hunkeler toont de verschillende krantenformaten die van de machines komen.

andere producenten van nabewerkingsoplossingen, zoals Böwe Systec, GUK, Heidelberg, Horizon, Meccanotecnica en Müller Martini, gaven acte de présence. Op die manier is het eigen open huis uitgeroemd tot een vakbeurs die bezoekers trekt uit alle windrichtingen van deze globe.

Azië

CEO Stefan Hunkeler vertelde dat het merendeel van de bezoekers uit Zwitserland en Duitsland afkomstig is, maar dat ook uit andere Europese landen flinke belangstelling was. Overigens waren er ook bezoekers uit andere werelddelen, zoals Noord-Amerika en Azië. Over de eigen onderneming vertelde de CEO dat er 280 mensen werken, dat de apparatuur voor het produceren van transactioneel drukwerk momenteel gedaald is tot zestig procent van de omzet, maar dat daar tegenover staat dat productie van apparatuur voor printing on demand-toepassingen al dertig procent van de omzet bedraagt. Verder signaleerde hij een groei in projectmatig werken, een groei in automatiseringsoplossingen die de gehele flow omvatten en verwacht het bedrijf sterk te groeien in de krantensector. Bij dat laatste moet vooral gedacht worden aan de (relatief) kleinere oplagen kranten.

Inkjet

Het palet aan eindproducten dat op de beurs geproduceerd en getoond werd, varieerde van de basis continueus feed-producten, zoals transactie-, bankdocumenten en mailingen, tot en met berliner-formaat kranten. Omdat

Opvallend was de nadruk op inkjet

de eigenlijke doelgroep van het evenement altijd bezig is met gepersonaliseerd drukwerk, zag je dat de printerfabrikanten de nadruk legden op individueel afgestemde producten. Die individualisering zag je terug in brochures, boeken en zelfs kranten. Opvallend was de nadruk op inkjet. Ricoh

Hunkeler verwacht groei in het geprinte krantensegment.

pronkte met zijn Pro VC60000 inkjetrotatieprinter. Canon presenteerde de Imagestream Inkjetrotatieprinter en een velleninkjetpers. Beide producenten verwachten met die middelen producten die tot het offsetdomein behoorden naar inkjet te halen. Daar schuilt gelijk de kans voor grafische bedrijven om in te stappen en op een ander proces dan offset

Vertrouwelij materiaal onherkenbaar en tot handzame bolletjes geperst.

voort te gaan, met alle personaliseringsmogelijkheden er bij. Tegelijk biedt deze ontwikkeling transactie- en dm-bedrijven de mogelijkheid om juist een stukje van de traditionele offsetmarkt naar zich toe te halen. HP had de T230 rotatiepers geplaatst in aansluiting op een Hunkeler Kombiline. Domino deed met de K630I zwart/wit inkjetprinter een stap richting boekenmarkt. Kodak liet weten dat voor je voor een kleine miljoen dollar een heuse Prosper 1000 Plus Press kon aanschaffen die de papierbaan op een snelheid van maar liefst 300 meter per minuut van inkt voorziet en meldde dat de getoonde printer net verkocht was aan het Israëlische Cordoba. In juni van dit jaar komt het bedrijf met een nieuwe coating-oplossing. Screen heeft met de Truepress Jet 520 HD een mooi product in handen. Op de beursvloer deelden de Japanners mooie modegerelateerde brochures uit, die door Nic. Oud in Heerhugowaard op zo'n HD geprint waren. Xerox verraste met een rol-naar-vel-inkjetprinter, de Rialto 900. De getoonde machine was al verkocht aan Jyske

Jan Ceelen, die met zijn AmstelGraphics in Nederland Hunkeler en Horizon vertegenwoordigt, was uiteraard van de partij.

Bank. Xelkon presenteerde de nieuwe toner-gebaseerde 9800, die de 8800 vervangt.

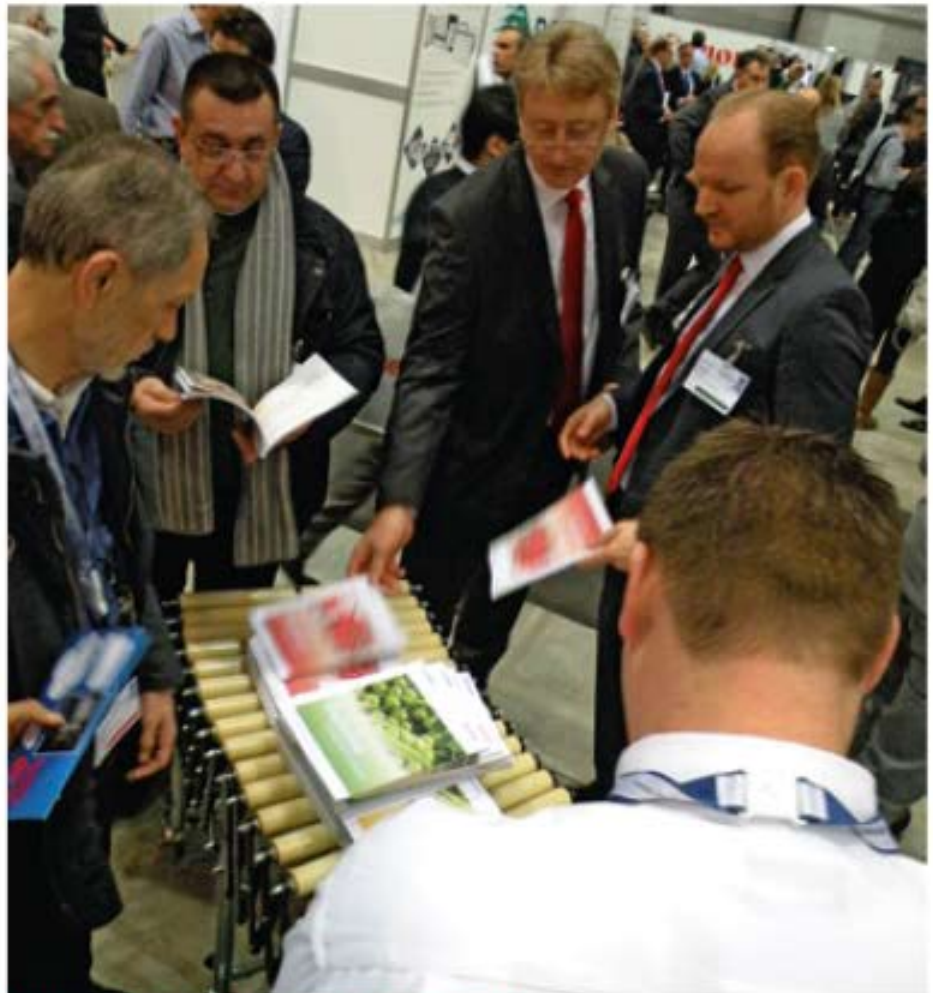
Aanvullend

Naast al het printergeweld waren er aanvullende oplossingen. Papierproducenten als Crown Van Gelder en Mondi bijvoorbeeld waren regelmatig op de stands te vinden als producent van op het inkjetproces afgestemde papersoorten. Op de stand van Horizon was een heel gelijkijd boekenproductieproces gecreëerd. Dat begon met het op een Hunkeler *unwinder* afrollen van het drukwerk, om vervolgens via een Hunkeler CS-6 HS-snijder bij een Horizon Book Block Stacker verzameld te worden. Vervolgens kwamen binnenwerk en omslag in een Horizon System Binder bijeen, om via de Horizon trimmer in de handen van de elkaar verdringende belangstellenden te belanden.

Collega Meccanotecnica gaf een presentatie precies in het midden van de beursaal. Daarbij werkte de Italiaanse, in garengenaaid gespecialiseerde machinefabrikant samen met buurman HP. Het binnenwerk rolde van de HP T230 en het omslag kwam van een HP 7800. Het eindresultaat mocht er zijn; een kilo's wegend met roodgaren genaaid en in de softcover omslag gelijkijd boekwerk met 348 pagina's inhoud. Coverpapier is 280-grams lggesund Invercote en binnenwerk 80-grams silk van Crown van Gelder.

Perforaties in elke vorm

Hunkeler was veel te vinden in combinatie met de andere exposanten, ofwel het principe van dit open huis XXL. Toch had de Zwitserse machinebouwer ook eigen standruimte. Op een plek verzamelde de Zwitsers rest papier

Drukte op de Horizon-stand om een boekje te pakken te krijgen.

dat bij andere producties vrijkwam. Daarvoor waren door de hele hal speciale constructies aangelegd. Het verzamelde papier werd ter plekke gebundeld en in geval van vertrouwelijk materiaal op speciale wijze onherkenbaar

De laserperforatie kan per individueel product wijzigen

gemaakt en tot handzame bolletjes geperst. Elders toonden de Zwitsers het krantenvouwen vergaarsysteem. Verkoop leider Eric Hodel vertelde daarbij dat er in het krantensegment groei verwacht wordt. Ook presenteerde Hunkeler een coater om

offsetpapier inkjet-geschikt te maken. Een apparaat dat extra aandacht verdient, is de Laserperforator. Die machine brengt perforaties aan op de papierbaan. Het bijzondere is dat de laserperforatie elke vorm kan krijgen, van kromme lijnen tot getallen of zelfs een handtekening. Ook kan het per individueel product wijzigen. Zo vertelde Hans Gut van Hunkeler als voorbeeld dat in een mailing van een retailmerk de ene persoon een aanbieder krijgt met drie via perforaties uit te scheuren coupons, terwijl de volgende in de productielijn recht kan hebben op twee of vier van die coupons. Bij dit soort bijzonderheden komt sluitend werkende software om de hoek kijken, van voor-tot-achter gecontroleerd in het print- en afwerkproces. En laat dat nou ook een segment zijn waarin de Zwitsers zelf ontwikkelen en service verlenen. ✖

Hunkeler Innovationdays 2015

Printerpodium

De Hunkeler Innovationdays bleken voor printerproducenten een ideaal podium om hun nieuwste ontwikkelingen wereldkundig te maken. Het ging deze keer vooral om inkjetprinters, die veelal een 'offsetwaardig' resultaat leveren. Een overzicht van de hoogtepunten.

Drie keer Canon

Canon had de primeurs al aan *Graficus* gegund, zoals u las in het februari-nummer. Frank Hulgen, sales directeur bij Canon, ziet de nieuwste printerapparatuur als een opmaat naar de vervanging van offset. Natuurlijk blijven er discussies over wat kwaliteitsdrukwerk is, maar, het moet gezegd worden, de kwaliteit van een groot deel van het printwerk dat in Luzern te zien was, is voor veel toepassingen geschikt als vervanging van offsetproducten. Uiteindelijk gaat het om de perceptie van de ontvanger. Met de nieuwe *ImageStream* rotatie-inkjetprinter verwacht Canon een stuk offsetmarkt naar zich toe te halen. Die machine produceert op een

rolbreedte van 30 inch tweezijdig 160 meter per minuut fullcolour in een resolutie van 1200x1200 dpi.

In Luzern meldde Canon de nieuwste versie van de *Océ Colorstream*, de 3000Z, waarvan de eerste plaatsing ook al gemeld kon worden, bij *MetroMail* in het Verenigd Koninkrijk.

De andere primeur was de *VarioPrint i300*, die tot dat moment de tijdelijke naam *Niagara* droeg. Hierbij gaat het om een fullcolour velleninkjetprinter die een grote papier-range aan kan, waaronder niet-gecoat, tot B3-formaat. Op A4-formaat print hij 8.500 vel tweezijdig en bij B3-formaat komt dat op 3.800 vel per uur.

Domino K630i

Domino presenteerde de K630i monochrome inkjetprinter. De printerfabrikant richt zich daarmee op transactionele toepassingen, direct mail en boeken. De K630i is een doorontwikkelde versie van de in 2012 gelanceerde *MonoCube* van het Zwitserse bedrijf *Graph Tech*, dat inmiddels een volle dochter is van Domino. Er is keuze uit twee snelheden (75 en 150 meter per minuut) en drie baanbreedtes (333, 445 en 558 mm). Bovendien is hij leverbaar in enkel- en dubbelzijdige uitvoering, waarbij de duplexuitvoering in hetzelfde frame past als de simplex. De printer kan PDF-, IPDS- en AFP-dataformaten aan.

Wat betreft inkt is er de keuze uit een watergebaseerde soort en een hoogglanzende UV-variant. Die laatste is met name bedoeld voor direct mail-toepassingen op gecoat papiersoorten; de watergebaseerde inkt is daarvoor niet geschikt. Opvallend is overigens dat Domino zegt met de watergebaseerde inkt in veel gevallen wat betreft prijs per afdruk goedkoper te kunnen zijn dan monochrome toner-toepassingen.

Fujifilm Jet Press 540 W

Fujifilm toonde samen met Hunkeler een oplossing van rol tot stapel. Dat proces kon ingericht worden van leaflet tot boek-producties. Het gekleurde printwerk kwam van een Jet Press 540 W en Hunkeler zorgde met apparatuur, zoals de CS6-I voor lengte- en dwarsnede tot en met stapelfunctie voor het afwerktraject.

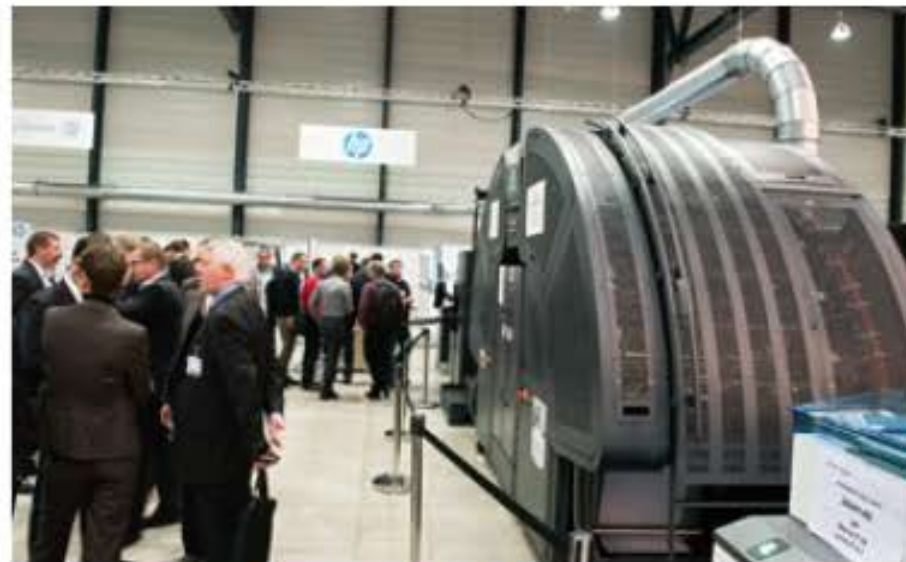
Kodak Prosper 1000 Plus Press

Kodak's vice president Eric Owen zei dat bij Kodak alles er op gericht is om offsetwerk richting inkjetprinters te trekken. Er is zelfs een speciale divisie voor in het leven geroepen, de Enterprise Inkjet Systems Division. Daarbij zet het bedrijf in op kranten, verpakkingen en documentatiemateriaal. Voor grote partijen zwart/wit-werk presenteerde de Will Mansfield van Kodak de nieuwste aanwinst, de Prosper 1000 Plus Press. Deze inkjetrotatieprinter draait maar liefst 300 meter per minuut, dat is meer dan 4.300 A4-tjes per minuut op 45- tot 175-grams papier. De printer is verkrijgbaar vanaf oktober voor het lieve sommetje van 939.000 USD.

Canon verwacht een stuk offsetmarkt naar zich toe te halen

Ricoh Pro VC60000

Ricoh had mede dankzij de opstelling van de Pro VC60000, de nieuwe full colour inkjetrotatieprinter, constant een volle stand. Het eerste exemplaar hiervan staat bij het Nederlandse Zalsman in Kampen. De 60000 draait tweezijdig fullcolour zo'n 100.000 A4-tjes per uur, waarbij het totaalpakket, waaronder de software, het mogelijk maakt om aan offset gelijkend gepersonaliseerd eindresultaat te produceren.

HP T230 Color Inkjet Web Press

HP toonde de T230 Color Inkjet Web Press, uitgerust met een Hunkeler inlineconfiguratie. Dat verhoogt de productiviteit en bespaart kosten bij gekleurd drukwerk in 58 mm-productieomgevingen. Tweezijdig haalt de HP T230 druksnelheden van 122 meter per minuut in zowel mono als kleur op een 520,7 mm printbreedte. Ook de recent aangekondigde HP IHPS High Defini-

tion Nozzle Architecture-technologie vroeg om aandacht, omdat daarmee de printresolutie van de huidige HP inkjetprintkoppen tot 21120 spuitmondjes wordt verdubbeld. Dat betekent 2.400 spuitmondjes per inch en verrijkt het eindresultaat van tekst, fijne lijntjes, accurate huidtinten, vloeiende grijs- en kleurovergangen en een betere detaillering in lichte en donkere delen.

Screen Truepress Jet 520 HD

Screen veroverd ook een plek bij de printers die offsetkwaliteit evenaren. Van de Truepress Jet 520 HD komt fraai ogend resultaat. Zo'n inkjetrotatiepers is recent geïnstalleerd bij Nic. Oud print & mail in Heerhugowaard, waar het op de 'Innovationdays' getoonde drukwerk dan ook vandaan kwam. De machine zelf stond er niet. 'Die was net verkocht en moest voor de beurs geleverd worden.' Ook het papier van diverse brochures op de Screen-stand was een Noord-Hollands fabricaat, namelijk 115-grams

Letsgo Bright Silk van Crown Van Gelder. Ook bij deze presentatie kwam het toenemende individualiserende karakter van drukwerk naar voren. De kwaliteit van de nieuwste inkjetresultaten in combinatie met op de ontvanger afgestemde informatie maken van deze productiemiddelen sterke marketingmiddelen en biedt antwoord op de vraag naar 'on demand'-drukwerk. De high definition-machine levert 1200x1200 dpi en kan tot een snelheid van 120 meter per minuut presteren.

Xeikon 9800

Bij Xeikon stond de nieuwe 9800 te pronken, de opvolger van de 8800. De pers werkt met de nieuwe Xeikon QA-CD toner en drukt met een snelheid van ruim 21 meter per minuut vijf kleuren aan beide zijden. De machine werkt met papierbreedtes van 320 tot 512 mm en kan 40- tot 300-grams substraten aan. De kleurenrotatieprinter is leverbaar vanaf september.

Het totaalpakket maakt een offset gelijkend gepersonaliseerd eindresultaat mogelijk

Xerox Rialto 900

Xerox openbaarde onder flinke belangstelling een inkjetrotatieprinter, die van de rol geprint materiaal direct tot vellen snijdt. Deze Rialto 900 biedt een geprinte resolutie van 600x600 dpi, die een waarneming biedt van 1000x1000 dpi. Volgens Xerox is deze nieuwe printer bedoeld voor transactie-, transpromo- en direct mail-opdrachten.

Ook deze producent verwacht met dit aanbod migratie van offset naar print te realiseren. De inkjettechniek 'onder de kap' is Implica's drop-on-demand piezoelectrisch-proces. De snelheid is tweezijdig fullcolour 48 meter per minuut op een papierbreedte van 25 cm en een printbreedte van 22 cm. Het papier kan variëren van 60- tot 160-grams.

Hunkeler Innovationdays

Inkjet gaat grafisch

Vanuit alle windstreken kwamen zo'n zesduizend grafici af op de Hunkeler Innovationdays in Luzern. Het uit de hand gelopen Open Huis van de Zwitserse fabrikant van voor- en nabewerkingsapparatuur rondom rotatieprinters liet duidelijk zien dat inkjet het stadium van 'geschikt voor transactie- en dm-werk' achter zich begint te laten. Op het hele evenement rolden producties van de printers die voorheen tot het offsetdomein behoorden.

Omgekeerd

'Al jaren horen we voorspellingen, hier en daar gestaafd met indrukwekkende grafieken, dat het aantal gedrukte pagina's afneemt. Ook wij zien de trend naar minder papier als een gegeven, waarbij grote printverbruikers van weleer, zoals banken en verzekeringen, de drijvende kracht zijn, door hun klanten met geweld van papier af te brengen. Het antwoord op de vraag hoe de toeleverende printindustrie hierop reageert, zou op de Hunkeler Innovationdays te vinden moeten zijn. Maar in plaats daarvan zien we bijna het omgekeerde: HP, Xerox, Océ/Canon, ze laten allemaal nog groter, nog sneller, nog breder zien. Toch zijn er een paar interessante trends. Bij de 'randapparatuur' vinden we meer en meer kleinere oplossingen en we zien software-oplossingen die white paper-productie mogelijk maken. Veel klanten komen bij ons met vragen over de transfer van offset naar digitaal en daar sluiten de fabrikanten met snellere machines goed op aan. HP legt bijzondere nadruk op service en laat de toekomst zien, waarin een operator met smart glasses zelf de printer weer op gang krijgt. Xerox zet een 'kleine' inkjet neer, die gesneden A4 direct van de rol maakt. Een slimme oplossing. Océ/Canon gaat verder met de volgende versie van de Colorstream. Samen gevat zou ik willen zeggen dat de innovatie goddeels bestaat uit een verbreding van de kleureninkjettechnologie naar boven en beneden, en dat de randapparatuur hierin meegaat.'

Peter van Herpen, manager consulting & integration, GMC Software Technology, Zurich Zwitserland

Lange weg

'Om eerlijk te zijn, is er voor inkjetprinters die gecoat papier bedrukken nog een lange weg te gaan. Daarnaast laat deze show duidelijk zien dat het niet alleen om printen gaat. Je kunt de hele productielijn van begin tot eind niet besturen zonder de juiste hardware en beheersing van de software. Als je de klant niet op maat de service kan verlenen waarom hij vraagt, dan is het niet makkelijk om te overleven. Dat laat deze show duidelijk zien.'

Bora Mehmet Akgöl, managing partner Mas Matbaacilik, Istanbul, Turkije

The Print Industry Event
innovationdays

4 hunkeler

'You ain't seen nothin' yet'

'Inkjet is de nieuwe productiemethode voor b-to-b- en b-to-c-communicatie. Wij ontwikkelen daar papier voor. Ik heb hier een voorbeeld van een catalogus van een technisch bedrijf. Die is op een HP geprint. Nu printen bedrijven deekatalogi, afgestemd op bepaalde klantgroepen. De wereld van inkjet is transactioneel. Daarvan is maar een beperkt deel voor print on demand en andere concepten. Eigenlijk kan je zeggen you ain't seen nothin' yet, ofwel: het begint pas. De systemen zijn er en de kwaliteit is op niveau, nu gaat het om marktontwikkeling. Dat is de nieuwe toekomst. Inkjet is gestart in 2007, vlak voor Drupa 2008. Nu zie je een nieuwe generatie machines, die naar een hoger niveau gaan. De grafische markt, alles anders dan transactional, is nu bereikbaar. Die verschuiving ontstaat nu.'

Ad Sies, sales & business development manager, Crown van Gelder, Velsen-Noord

Minder snel dan gedacht

'Je ziet dat digitaal druk steeds sneller gaat en dat de nabewerking daar klaar voor is. Ik ben eigenlijk iets teleurgesteld, omdat ik verwacht had dat de sprong in snelheid van digitaal druk groter zou zijn. De ontwikkeling gaat minder snel dan de meesten hadden verwacht. Wij zijn er klaar voor, want we kunnen dertigduizend stukken per uur aan.'

Dipl. Ing. Christopher Bender, verkoopleider Aisma, Kelkheim, Duitsland

Honderdduizend drukkers

'In India zijn meer dan honderdduizend grafische bedrijven en het aantal groeit. Wat ik opvallend en interessant vond, is het dynamische lasersysteem van Hunkeler. Dat biedt een variëteit aan mogelijkheden voor perforeren, waarmee je bijvoorbeeld gepersonaliseerde stansingen en wisselende perforatiestructuren krijgt. Je kunt er per coupon wisselende getallen en zelfs handtekeningen mee laseren.'

Naresh Khanna, journalist Indian Printer & Publisher, Noida, India

Kinderschoenen

'Mijn indruk is dat offset en inkjet twee productieprocessen zijn, die in de grafische industrie heel goed naast elkaar kunnen bestaan. Het een hoeft het ander niet te bijten. Je merkt verder dat de inkjettechnologie nog in de kinderschoenen staat. Zelfs bij grote leveranciers merk je dat ze zoekende zijn hoe ze voor bepaalde specifieke grafische bedrijven businessmodellen moeten opzetten. Dat moet eigenlijk in een vroeg stadium bekend zijn. Daar zit nog een hoop onwetendheid.'

Remco Smit, sales director Nederland, At&Cé, Uitgeest

'We zien groei in de markt die voorheen aan offset toebehoorde'

Stefan Hunkeler, CEO Hunkeler AG, Zwitserland

'Marge onder druk door loskoppeling euro'

'Het besluit voor nieuwbouw in Wikon is net genomen', zegt Stefan Hunkeler, 'ondanks de huidige dure Zwitserse Frank en de daardoor ontstane druk op de marge.'

✦ Het hoofdkantoor van de Zwitserse onderneming Hunkeler ligt in Wikon, precies in het midden tussen de vier Zwitserse steden Basel, Bern, Luzern en Zürich. Het bedrijf profileert zich met de slogan *Excellence in paper processing*. Daar mag best aan toegevoegd worden dat het ook excelleert in het organiseren van een vakevenement, want die kwalificatie verdient Hunkeler wel na afloop van hun Innovationsdays 2015. De kern van de onderneming is de productie van voor- en nabewerkingsapparatuur rondom rotatieprinters voor transactie- en dm-werk.

Zwitserse Frank

'We werken in totaal met 280 mensen aan producten rondom rotatieprinters', zegt CEO Stefan Hunkeler, derde generatie in het familiebedrijf. 'Wereldwijd staan er nu zesduizend van onze installaties.' Aan de af- en oprolapparatuur rondom rotatieprinters bij banken,

verzekeraars en dm-bedrijven is ondertussen het nodige toegevoegd. 'We zien groei in de markt voor digitaal drukken. Daar spelen wij op in met bijvoorbeeld coaters, krantenvouw-systemen en dynamische perforatiesystemen.' Over de verwachting is de CEO iets voorzichtig. 'We hebben er alle vertrouwen in dat we onze afzet continueren, maar doordat in het Eurogebied de Zwitserse frank van de euro is losgekoppeld en duurder is geworden, maken we daar minder marge. Overigens zien we in andere delen van de wereld groei en hebben daar geen last van die euro-effecten. In 2014 realiseerden wij 50 miljoen euro omzet.'

Offsetmarkt

Naast de productie van andersoortige nabewerkingsapparatuur springt de onderneming in op een andere ontwikkelingen. 'De processen worden complexer. Wij merken dat we meer projectmatig opereren dan voorheen.

Ook is de relatie met printerproducenten en andere partners intensiever. Wij werken nu samen met diverse partners in de hele flow aan totaaloplossingen.'

Een belangrijk aspect daarbij is automatisering. 'Om invulling te geven aan de wensen van de partners bieden we het Hunkeler Control Platform. Daarmee kun je de hele keten bewaken, van planning en besturing tot kwaliteitscontrole aan toe.' Die activiteit maakt toch al zeven procent uit van de omzet. Stefan Hunkeler ziet wat velen in de transactiemarkt ook waarnemen: steeds meer stromen gaan digitaal. 'De transactiemarkt is voor ons nog steeds zestig procent van onze omzet. Maar we zien groei in de markt die voorheen aan offset toebehoorde.'

Ondertussen maakt 'print on demand' dertig procent uit van de omzet. 'Dat komt door dalende oplages, toenemende productdiversificering, individualisering, de behoefte aan minder voorraad en juist meer aan centraler produceren. Met de huidige printsystemen is steeds beter op die verandering in te spelen. De markt verandert, maar die uitdaging gaan wij met vertrouwen aan.' ✦